

ÇOCUKLARDA MÜLKİYET DUYGUSU

REHBERLİK SERVİSİ

Değerli velilerimiz,

Mülkiyet kavramı, çocuğun bir nesnenin kendisine ya da bir başka kişiye ait olduğunu, kendisinin ya da diğer kişinin o nesnenin sahibi olduğunu anlaması ve onun ya da diğer kişinin izni olmadan o nesneyi alamayacağını çocuk tarafından bilinmesidir. Bu kavram, çocuklarda 2-3 yaşlarından itibaren gelişmeye başlar. Büyüme sürecinde de doğru ya da yanlış tutumlarımızla şekillenir. Bu yazıda, mülkiyet ve paylaşma duygusunun, izin alma davranışının çocuklarda nasıl geliştiğini, bu süreçte onlara nasıl yaklaşmamız gerektiğini ele alacağız:

Çocuklar Mülkiyet Duygusunu Ne Zaman Öğrenir?

İlk kardeş kavgalarının ya da anlaşmazlıkların nedeni paylaşamayan bir oyuncaktır. Çocuklar, paylaşmayı öğrenmeden önce sahiplenmeyi öğrenirler. Hayatlarının ilk bir yılında tamamen anne babalarına bağımlıdırlar, anne babaları da onlara. İlk bir yıldan sonra çocuk yavaş yavaş kendi özgürlüğünü ilan eder. Anne baba zamanla hem onun dünyayı keşfetmesine izin verir hem de onu tehlikelerden korumaya devam eder. Artık dış dünya farklı yönleriyle çocuğun hayatına girmeye başlar. Sınırlar ve kurallar uygulamaya konulur. Neler ellenebilir, neler yenilebilir, ne kadar uzağa gidilebilir hepsiyle ilgili sınırlamalar çocuğun hayatına girer ve tabii ki direnişle karşılaşılır

İlk yıllarda çocuğun ihtiyaçlarının ertelenmeden, koşulsuz olarak karşılanması gelişimi için gerekliken, sonraki yıllarda bu denge değişmeye başlamalıdır. Konuşma yetisini kazanan çocuk artık etrafını daha iyi anlama becerisine de sahip olur, "**hayır**"ın anlamı artık daha net bir anlam kazanır. Tek sorun çocuğun bu anlamdan hoşlanmamasıdır. O yine bebekken olduğu gibi istediği şeye istediği anda sahip olmak ister. İhtiyaçlarını geciktirmek istemez. Bunu öğretecek olanlar ise anne babadır.

3 yaşından itibaren çocuklarda, kendisine ait olan eşyalar önem kazanmaya başlar. Ara sıra küçük karışıklıklar olsa da kendilerine ait olan eşyaya sahip olurlar. Bu dönemde kendi ihtiyaçları kadar karşı tarafın da ihtiyaçları olduğu anlamakta zorlanan çocuklar sosyal ilişkilerde sorun yaşayabilirler. Israrcı ve aşırı sahiplenici özelliği olan çocuklar diğer çocuklar tarafından kabul görmeyebilirler.

ANNE BABANIN ROLÜ

Ev ortamında aşırı sahiplenme çok fazla sorun yaratmayabilir. Çünkü anne babaların çocuklarını koşulsuz olarak kabul ederler. Ama çocuğun sosyal bir birey olması için öğrenmesi gereken en önemli değerlerden biri, başkalarının haklarına saygılı olmaktır. Bunun içinde, başkalarının eşyalarına, fikirlerine ve duygularına saygılı olmak vardır.

- Çocuklara dürüstlük kavramı, başkalarının mallarına saygı ve onlardan izin alma konuları seviyelerine uygun bir şekilde anlatılmalı.
- Başkalarının eşyalarını izinsiz almama konusunda çocuklara uygun model olmalı.
- Çocukların mülkiyet kavramını geliştirmek için onlara özel eşyalar almalı. Hatta çocukların eşyalarını alırken dahi onlardan izin alarak onlara bu konuda örnek olunmalı.

✓ İHTİYAÇLARINI GECİKTİRMİYİ ÖĞRETİN

Anne babalar çocuklarına 3 yaşından itibaren ihtiyaçlarını geciktirmeyi, çocuğun isteklerinin yanı sıra kendi istek ve ihtiyaçlarının da olduğunu gösterebilmelidirler. Bunun yolu çocuk her istediğinde isteğinin anında yerine getirilemeyeceğini göstermekle başlamaktır. Sizden su istediğinde 5 dakika beklemesini çünkü önce bitirmeniz gereken bir işiniz olduğunu söyleyebilirsiniz. Parka gittiğinizde salıncak sırasının ondan önce gelen çocukta olduğunu ve beklemesi gerektiğini anlatabilirsiniz. İlk etapta sizi dinlemek ve anlamak istemese de sizin model olmanız bu becerinin gelişmesini destekleyecektir.

✓ HATASINI TELAFİ ETMESİNE İZİN VERİN

Başkalarının eşyalarına saygı göstermeyi öğretmenin en etkili yolu çocuğunuz yanlışlıkla bir arkadaşının oyuncasına zarar verdiğinde ya da komşunun camını kırdığında hatasını kendisinin telafi etmesine izin vermektir. Bunu bir ceza yöntemi olarak değil, bu tip durumlarda sorunun çözümü için gerekli bir yöntem olarak tanıtmak önemlidir. Bu şekilde çocuklar başkalarının haklarına, eşyalarına saygı göstermeyi ve gerekli durumlarda hatalarını telafi etmeyi öğreneceklerdir.

✓ "SANA AİT OLMAYAN BİR EŞYAYI ALAMAZSIN"

Yaş ilerledikçe çocuklar mantıklı açıklamaları daha kolay anlamaya başlasalar da temel alışkanlıkları önceden oluşturmak daha etkilidir. Örneğin çocuğunuz misafiriğe gittiğiniz evdeki bir oyuncacı sahiplenebilir. Ya onun suyuna gidip konuyu sakince sonlandıracaksınız ya da ona ait olmayan bir şeyi alamayacağını anlatmaya çalışacaksınız. İki durum da anne baba için sıkıntı vericidir. Bu tip durumlarda mümkün olduğunca az sözel ve mantıksal açıklama kullanarak sorunu çözmeye çalışmakta yarar var.

Bu durumda iki seçenek olabilir; ya kısaca "hayır onu alamayız" deyip oyuncacı sahibine iade edeceksiniz (ağlama ve itirazlara hazır olun) ya da onun ilgisini çekecek başka bir şeye yönlendireceksiniz (hedef değiştireceksiniz). Önemli olan iki durumda da ona ait olmayan bir eşyayı alamadığını göstermektir. Yaşı büyüdüğünde bu durumla baş etmek daha kolaylaşabilir.

Sahiplenmek ne zaman sorun olur?

Sahiplenme sosyal ilişkileri doğrudan etkileyecek bir özelliktir. Eğer çocuk etrafındaki her şeyi (oyuncak, arkadaş) aşırı sahipleniyorsa bu kişiler-arası ilişkilere zarar verebilir. Özellikle bu çocuklar paylaşmaktan hoşlanmadıkları için sosyal ortamlarda tercih edilen arkadaş olmakta zorlanırlar. Oyuncaklarını, eşyalarını, arkadaşlarının diğerleriyle paylaşmaması bir süre sonra grubun dışında kalmalarına neden olur. Bu durum ellerinde olana daha sıkı sarılmalarına ve aşırı sahiplenme davranışının pekişmesine neden olabilir.

Eğer sahiplenme davranışı çocuğun yaşlarıyla kurduğu ilişkiyi olumsuz etkiliyorsa en kısa zamanda bu sorunun çözümüne yönelik adımlar atılmalıdır. Eğer anne baba yaptıkları düzenlemelerle bu durumu değiştiremiyorlarsa o zaman uzman yardımına başvurabilirler.